

14.03.2013

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Viite Lausuntopyyntö VM162:00/2011, Dro STM/4737/2012

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä; selvitysvelvollisuudesta, selvityspäätöksistä (ml. poikkeuspäätöksistä) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä; esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä; valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta; yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä; sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus- ja järjestämisvastuu on hallitusohjelman linjausten mukaan samalla organisaatiolla (kunta tai sote-alue). Kunnat ja sosiaali- ja terveydenhuoltoalueet vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluista sekä osasta erikoissairaanhoidon tehtäviä sekä vastaavasti sosiaalihuollon tehtävistä tavoitteena mahdollisimman laajan palvelukokonaisuuden muodostuminen. Kuntien ja sote-alueiden yhteisiä tehtäviä varten on hallitusohjelman mukaan viisi sosiaali- ja terveydenhuollon erityisvastuualuetta (erva). Erva-alueen tehtäviin kuuluvat muun muassa vaativat keskitettävät terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut sekä alueellaan tutkimukseen, kehittämiseen ja koulutukseen liittyviä tehtäviä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriryhmä valitsi toukokuun 2012 lopussa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen jatkotyön pohjaksi mallin, jossa kunnat tai sosiaali- ja terveydenhuollon alueet vastaavat laajennetusta perustason palvelujen järjestämisestä mukaan lukien merkittävä osa erikoissairaanhoidosta. Malli edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestettävä jatkossa riittävän suurissa kokonaisuuksissa. Muuten julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuutta ja rahoitusta ei pystytä turvaamaan.

Palvelujen saatavuus ja laatu voidaan taata vain siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavalla kunnalla tai sote-alueella on riittävä kantokyky. Kantokykyyn vaikuttavia tekijöitä ovat järjestäjän taloudellinen kestävyys ja vakaus, riittävä osaaminen, henkilöstön saatavuus ja riittävyys, infrastruktuuri ja riittävä väestöpohja. Työryhmän näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla vähintään 50 000 - 100 000.

Kunnille olisi säädettävä lakisääteinen velvoite kuulua sosiaali- ja terveydenhuolto-alueeseen, ellei kunta ole tarpeeksi vahva järjestämään yksin kaikkia väestönsä tarvitsemia palveluja. Myös sellaisella kunnalla, jonka kantokyky täyttää nämä vaatimukset, on oltava velvollisuus kuulua sote-alueeseen, jos muut saman alueen kunnat eivät ole yksinään kantokyvyltään riittävän vahvoja. Vain näin voidaan luoda perusta kansallisesti yhdenvertaiselle palvelujärjestelmälle ja turvata alueellinen eheys ja monipuoliset lähipalvelut. Lähipalvelulla voidaan tarkoittaa myös kotiin vietäviä palveluja laitospalvelujen sijaan, sähköisiä palveluja netin kautta tai vaikkapa uudenlaisia eri toimijoiden yhteispalveluja, joita voidaan tarjota kiinteässä palvelupisteessä tai liikutella pyörillä.

Nykyisin erikoissairaanhoitosta vastaavat sairaanhoitopiirit. Uusi palvelurakenne merkitsisi sitä, että vahvat peruskunnat tai sote-alueet järjestäisivät myös suuren osan erikoissairaanhoitosta. Ne vastaisivat toiminnasta kokonaisuutena, jolloin hoito- ja palvelupolut olisi mahdollista uudistaa sujuvammiksi. Uudessa mallissa asiakas ei puutoaisi yhtä helposti palvelujen väliin ja viiveet siirtymisessä palvelusta toiseen vähentäisivät.

Uudistustyötä on jatkettu selvityshenkilötyöryhmässä, joka asetettiin 23.11.2012. Työryhmän tehtävänä on yhteistyössä kentän toimijoiden kanssa tukea palvelurakennemuutuksen valmistelua selvittämällä alueellisesti parhaita sosiaali- ja terveydenhuollon ratkaisuja. Ratkaisujen tulee perustua hallitusohjelmaan ja sosiaali- ja terveyspoliittisen ministerityöryhmän 15.11.2012 ja 13.12.2012 tekemiin linjauksiin erityisesti perus- ja erityistason palvelujen integraation kannalta. Viidellä alueella työskentelevät selvityshenkilöt selvittävät oman alueensa tilannetta ja erityispiirteitä sekä tekevät ehdotukset kantokäytännöiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjiksi.

Selvityshenkilöiden tulee toimeksiantonsa mukaisesti järjestämisvastuuta koskevassa arvioinnissa pyrkiä sellaisiin ratkaisuihin, jotka tukevat hallituksen kuntauudistuksen tavoitteita, kuten kuntarakenteen elinvoimaisuutta, talouden vakautta ja kestävyyttä sekä luonnollisiin työssäkäyntialueisiin rakentuvia peruskuntia. Työ luovutetaan peruspalveluministerille 19.3.2013. Tämän jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö aloittaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmistelun. Selvityshenkilöiden esitys lähetetään kuntiin lausunnolle.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys

Hallituksen tavoitteet nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ongelmien korjaamiseksi siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu olisi lähtökohtaisesti vahvoilla kunnilla sote -alueiden ollessa poikkeus, saadaan toteutuksi vain mikäli kuntauudistuksen kautta saavutetaan edellä esitettyjen sote-linjausten mukaisesti lähes koko maahan merkittävästi nykyistä kantokykyisemmät kunnat. Koska kuntarakennelakiesitys sisältää ainoastaan veloitteen selvittää mahdollista kuntaliitosta, on todennäköistä, että kuntauudistuksen tavoite riittävän vahvoista kunnista jää saavuttamatta.

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Kehitysjohtaja

Klaus Halla

JAKELU

Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto

TIEDOKSI

Peruspalveluministeri Guzenina-Richardson

Sosiaali- ja terveysministeri Risikko

Valtiosihteeri Näätäsaari

Valtiosihteeri Pohja

Erityisavustaja Kainulainen

Erityisavustaja Heinola

Sosiaali- ja terveysministeriö

- sosiaali- ja terveysterveyspalveluosasto
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto
- hallinto- ja suunnitteluosasto
- viestintäyksikkö
- esikuntayksikkö
- kirjaamo

